

Oftere kreft hos overvektige

Forekomsten av fedme øker. Det betyr sannsynligvis også at flere vil få kreft.

I en kanadisk studie med mer enn 20 000 pasienter har man sett på sammenhengen mellom fedme og ulike kreftformer (1). Personer med kroppsmasseindeks over 30 kg/m² hadde økt risiko for flere typer kreft. Dette gjaldt kreftformer der tidligere studier har påvist en sammenheng med fedme, for eksempel brystkreft og kreft i ovarier og tarm. Forfatterne fant imidlertid også at sterkt overvektige personer hadde en betydelig økt risiko for hypernefrom, myelomatoose og non-Hodgkins lymfom. Omkring 10 % av krefttilfellene hos menn og 5 % hos kvinner kunne tilskrives fedme.

– Det er liten grunn til å tro at forholdene i Norge avviker vesentlig fra dette. Studien bekrefter i hovedsak tidligere funn, men det er nytt og interessant at de finner en sammenheng også mellom fedme og sjeldne kreftformer. Styrken ligger i det store antallet som er undersøkt. På den annen side er dataene basert på selvrapportert vekt og kostvaner, sier Per Ole Iversen ved Institutt for medisinske basalfag, avdeling for ernæringsvitenskap, Universitetet i Oslo.

Foto SCANPIX/CORBIS

– Årsaken til sammenhengen mellom fedme og kreft er lite kjent. Mange ulike kreftformer er assosiert med fedme. Det kan bety at en felles faktor driver cellene i en «malign retning». Foreløpig er dette bare en hypotese, sier Iversen.

Ragnhild Ørstavik
ragnhild.orstavik@ioks.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Pan SY, Johnson KC, Ugnat AM, Wen SW, Mao Y. Association of obesity and cancer risk in Canada. *Am J Epidemiol* 2004; 159: 259–68.

Fosterdiagnostikk i et nytt perspektiv

Forfatterne bak en studie fra USA hevder at fosterdiagnostikk er kostnadseffektivt og bør tilbys alle gravide.

Debatten rundt hvem som skal tilbys fosterdiagnostikk dreier seg oftest om etiske retningslinjer. En artikkel i *The Lancet* setter derimot problemstillingen i et annet perspektiv: Hva er kostnad-nytte-effekten av fosterdiagnostikk, og hvordan skal denne vurderes (1)?

Studien omhandler bare fostervannsdagnostikk og chorionbiopsi. Ifølge forfatterne bør tilbudet balanseres opp mot risiko for kromosomfeil, risiko for utilsiktet abort og kvinners ønske om å slippe å få et barn med kromosomfeil. Forfatterne har gjennomgått en rekke tidligere undersøkelser, vurdert den vitenskapelige kvaliteten og regnet ut kostnader per kvalitetsjusterte leveår forbundet med de to typene fosterdiagnostikk. De konkluderer med at det er kostnadseffektivt å tilby slike undersøkelser til alle kvinner, uansett alder og utgangsrisiko.

– Det kan være riktig at noen kvinner synes at risikoen for utilsiktet abort ved et slikt inngrep er mindre alvorlig enn utsikten

til å få et barn med en alvorlig kromosomfeil. Her er det imidlertid mange hensyn som spiller inn. For noen kvinner betyr risikoen for utilsiktet abort at de sier nei til fosterdiagnostikk. Ikke-invasive metoder, som kombinasjon av blodprøver fra moren og tidlig ultralydundersøkelse, ville nok endre dette bildet, sier Carl Birger van der Hagen, tidligere overlege ved Avdeling for medisinsk genetik, Ullevål universitetssykehus.

– Vi har i Norge ingen tradisjon for å ta med økonomiske vurderinger når vi diskuterer bruken av fosterdiagnostikk. Mange synes dette smaker for mye av eugenikk. Etiske vurderinger lar seg også vanskelig plassere i økonomiske analyser, slik det understrekes i en kommentar i det samme nummer av tidsskriftet (2), sier van der Hagen.

Ragnhild Ørstavik
ragnhild.orstavik@ioks.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Harris RA, Washington AE, Nease RF, Kuppermann M. Cost utility of prenatal diagnosis and the risk-based threshold. *Lancet* 2004; 363: 276–82.
2. Petrou S, Mugford M. Should prenatal diagnostic testing be offered to all pregnant women on economic grounds? *Lancet* 2004; 363: 258–9.

Vitaminer mot Alzheimers sykdom

Kombinert tilskudd av vitamin E og C over tid kan redusere risikoen for Alzheimers sykdom med opp mot 80 %. Det viser en multisenterstudie av om lag 4 700 personer over 65 år som ble fulgt opp i tre år (*Arch Neurol* 2004; 61: 82–8).

Forskerne så på hvordan tilskudd av antioksidantvitaminer påvirket forekomsten av Alzheimers sykdom. De fant ut at kombinasjonen av E- og C-vitamin var assosiert med en reduksjon i både prevalens (justert odds-ratio 0,22, 95 % KI 0,05–0,6) og insidens (justert hasardratio 0,36, 95 % KI 0,09–0,99). De kunne imidlertid ikke påvise noen risikoreduksjon når de to vitaminene ble brukt hver for seg eller ved inntak av ordinære multivitaminpreparater.

Vitamin E er en potent, fettløselig antioksidant som beskytter cellene mot skade forårsaket av oksygenradikaler. Vitamin C er vannløselig, og antas å utøve sin effekt via reduksjon av oksidert vitamin E.

Legers vitenskapelige produksjon

Hvor mye skriver leger med doktorgrad i årene etter at de har disputert? Dette er nå undersøkt blant leger med en Ph.D.-grad fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet i perioden 1993–98 (*Ugeskr Læger* 2004; 166: 475–9).

204 personer inngikk i en bibliometrisk analyse av forskningsproduksjon vurdert ut fra søk i PubMed og publiseringstidsskriftets prestisje (impact factor).

92 % av kandidatene fikk artikler på trykk i årene etter at de tok doktorgraden, og 78 % var førsteforfatter. Kvinner stod bak signifikant færre publiseringer enn menn, og forskere med høy kandidatlder hadde færre publiseringer enn forskere med lav. Forskere som tok doktorgraden i ung alder, var førsteforfatter for artikler i tidsskrifter med høyere prestisje enn de tidsskriftene eldre kandidater publiserte i. Det var ingen forskjell på kvinner og menn når det gjaldt tidsskriftets prestisje.

Folk flest går sjelden til lege

Når medisinsk behandling er «gratis», vil man forvente et unødig høyt forbruk av helsetjenester. En ny kanadisk studie imøtegår en slik antakelse (*CMAJ* 2004; 170: 209–14).

Studien fra Manitoba i 1999 viser at de fleste bruker helsetjenesten lite. De som bruker helsetjenester som gir de største utgiftene, er en liten gruppe svært syke mennesker fra alle sosioøkonomiske grupper. Mennesker som bor i områder med lav gjennomsnittsinntekt, brukte mindre helsetjenester enn man skulle forvente ut fra deres dårlige helsestatus.